

Vergaderjaar 2011–2012

22 831

De Hoorn van Afrika

Nr. 76

**BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN BUITEN-
LANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 mei 2012

Uw Kamer is in brieven van 26 maart en 6 april jl. (Kamerstuk 22 831, nrs. 74 en 75) geïnformeerd over de oplopende spanningen tussen Sudan en Zuid-Sudan. Voorts is de situatie besproken tijdens een algemeen overleg met uw vaste commissie voor Buitenlandse Zaken op 11 april jl.

Met deze brief komen wij tegemoet aan de toezegging gedaan tijdens het algemeen overleg over Sudan d.d. 11 april jl. om uw Kamer nader te informeren over de mogelijkheden voor een grotere betrokkenheid van de internationale gemeenschap, inclusief China, en de rol van de EU en Nederland daarbij. In de brief wordt u eveneens kort geïnformeerd over de uitkomst van de zittingen van de VN-Veiligheidsraad die recent plaatsvonden naar aanleiding van de escalatie van de vijandigheden.

De minister van Buitenlandse Zaken,
U. Rosenthal

De staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
H. P. M. Knapen

Escalatie van spanningen tussen Sudan en Zuid-Sudan: mogelijkheden voor een grotere betrokkenheid van de internationale gemeenschap, inclusief China, en de rol van de EU en Nederland daarbij.

Het oplopen van de spanningen tussen Sudan en Zuid-Sudan heeft de afgelopen maanden ruime internationale aandacht gekregen. Vanwege de ernst van de situatie beraden de VN-Veiligheidsraad en de Vrede- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (AU) zich over de te nemen maatregelen. Overige internationale actoren, waaronder de EU en Nederland, bieden waar mogelijk diplomatieke steun aan hun inspanningen.

Discussie in de VN-Veiligheidsraad

Op 11 april besprak de VN-Veiligheidsraad de toename van het geweld tussen Sudan en Zuid-Sudan. De bijeenkomst resulteerde op 12 april in een verklaring van de voorzitter van de Raad. Navolgende bijeenkomsten van de VN-Veiligheidsraad op 17 en 24 april leidden tot de unanieme aanvaarding van resolutie 2046 (2012) op 2 mei. De resolutie is in grote lijnen gebaseerd op de bepalingen van de AU-Routekaart van 24 april, waarin Sudan en Zuid-Sudan onder andere worden opgeroepen de vijandelijkheden onmiddellijk te staken, alsmede de onderhandelingen over olie, staatsburgerschap, grensafbakening en Abyei binnen twee weken te hervatten en deze binnen drie maanden af te ronden. Tevens draagt de resolutie Sudan en de oppositiegroep SPLM-Noord op met het *AU High-level Implementation Panel* samen te werken aan een politiek akkoord ter beëindiging van het conflict in de Sudanese deelstaten South Kordofan en Blue Nile. Daarnaast worden zij verzocht humanitaire toegang tot de twee deelstaten te faciliteren. Tot slot verwijst de resolutie naar de mogelijkheid van het instellen van sancties onder artikel 41 van het VN-Handvest in het geval dat de partijen geen opvolging geven aan de bepalingen van de resolutie.

De regering van Zuid-Sudan heeft aangekondigd bereid te zijn uitvoering te geven aan de bepalingen van de AU-Routekaart en van de resolutie van de VN-Veiligheidsraad. De Sudanese regering heeft dit nog niet formeel gedaan.

Grotere betrokkenheid van de internationale gemeenschap, inclusief China, en de rol van de EU en Nederland daarbij

Tijdens het algemeen overleg met uw Kamer op 11 april hebben verschillende fracties gevraagd naar de mogelijkheden voor een grotere betrokkenheid van de internationale gemeenschap bij het vredesproces tussen Sudan en Zuid-Sudan. Hierbij werd o.a. aan de inzet van de internationale contactgroep voor Sudan en Zuid-Sudan gerefereerd. De contactgroep is een informeel forum tussen een aantal betrokken en *like-minded* actoren. Behalve Nederland nemen hieraan deel de Verenigde Staten, Canada, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Noorwegen, de EU en de VN. Het doel van de contactgroep is met elkaar informatie over de politieke en veiligheidssituatie in Sudan en Zuid-Sudan uit te wisselen, alsmede de beleidsinzet en strategie ten aanzien van de twee landen met elkaar af te stemmen. Dit geldt ook voor de recent gerezen spanningen.

Tegelijkertijd worden regelmatig internationale bijeenkomsten over Sudan en Zuid-Sudan belegd op ad hoc basis waar ook Nederland aan deelneemt, zoals de *International Engagement Conference for South Sudan* op 14 en 15 december 2011 in Washington en de mede door Nederland georganiseerde bijeenkomst over humanitaire toegang in

South Kordofan en Blue Nile van 3 november 2011 in New York. Deze vinden plaats in een bredere context, waarbij behalve de contactgroep-leden doorgaans ook andere regionale en internationale actoren aanwezig zijn, zoals de Afrikaanse Unie, de Arabische Liga, Ethiopië, Kenia, Egypte, China en Rusland.

De contactgroep is opgericht ten tijde van de totstandkoming van de *Comprehensive Peace Agreement* (CPA) in 2005 en werd destijds samengesteld uit de actoren die daar toen direct bij betrokken waren, inclusief Nederland. Zoals bekend is het krachtenveld sindsdien, en met name sinds het aflopen van de CPA in 2011, aanzienlijk veranderd. Het vredesproces is nu primair in handen van het *AU High-level Implementation Panel* en de regionale actoren. Nederland zal ervoor pleiten om de opzet van de contactgroep te verbreden om ook andere relevante regionale en internationale actoren bij het overleg te betrekken. Nederland zal ook in EU-kader meer samenwerking met China bepleiten.

China onderhoudt goede betrekkingen met de regeringen van beide landen, voornamelijk vanwege de economische belangen in de olierijke grensregio. Eerder dit jaar was er een conflict tussen China en Zuid-Sudan over vermeende Chinese betrokkenheid bij onjuiste registratie van oliebronnen in het nadeel van Zuid-Sudan. Beijing streeft naar een spoedig herstel van de betrekkingen, getuige ook het bezoek van president Salva Kiir aan China in de week van 23 april. Behalve de bilaterale betrekkingen tussen China en Zuid-Sudan en mogelijkheden voor Chinese investeringen, stonden ook de oplopende spanningen tussen Sudan en Zuid-Sudan op de agenda. Ook met Sudan onderhoudt China traditioneel goede betrekkingen; China is de grootste buitenlandse investeerder in de Sudanese olie-industrie. China is tevens steeds meer betrokken bij de onderhandelingen tussen beide landen, onder meer door de inzet van zijn Speciale Gezant voor Sudan en Zuid-Sudan, Zhong Jianhua, die in maart nog Khartoum, Juba en Addis Abeba bezocht.

Naar aanleiding van de uitbraak van gevechten rond Heglig op 11 april heeft EU Hoge Vertegenwoordiger Ashton een verklaring uitgegeven. Zij riep daarbij op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren, terugtrekking van de troepen van elkaars grondgebied en een hervatting van de onderhandelingen. Tevens drong zij aan op een politiek proces om het conflict in South Kordofan en Blue Nile tot een oplossing te brengen. Haar oproep is kracht bijgezet door de EU-Raadsconclusies van 23 april. Daarnaast heeft mevrouw Ashton in een verklaring van 5 mei de aanvaarding door de VN-Veiligheidsraad van resolutie 2046 (2012) verwelkomd. De EU Speciale Vertegenwoordiger (EUSV) voor Sudan en Zuid-Sudan, Rosalind Marsden, heeft recentelijk Khartoum en Juba bezocht om de EU-boodschappen met betrekking tot de huidige situatie af te geven.

Op 15 mei organiseert Nederland in samenwerking met EUSV Marsden een bijeenkomst in Brussel op hoog ambtelijk niveau over Sudan en Zuid-Sudan, met als doel de mogelijkheden voor een effectievere inzet van de EU te onderzoeken. De meest betrokken EU-lidstaten hebben toegezegd deel te zullen nemen aan deze bijeenkomst.